

barantije, rokodelstva, ali te so že novejše. Tudi po božanstvih nahajamo narode imenovane. Imenovanje narodov po rekah, gorah, ravninah itd., kjer stanujejo, pa je nar novejše, in večidel to poznamljenje nikdar ni občinsko celega naroda, marveč posamnih plemen.

Ako bi ime Hindu iskati bilo v pomenu luči, bi našli v sanskritu glagol indh ¹⁾, kar pomeni goreti, svetiti se. Benfey izvira imena Hindu išče v pomenu ud, ali und ²⁾, kar pomeni teči, fließen, benetzen, udan, vaudan, Wasser, gerški ὕδωρ, latinski unda, slovenski voda, gotiški wato, litvanski wandu, — udras, Amphibie, slavenski vidra, Wasserthier, Fischotter; litvanski udra.

Ime Vindov od vinda, venda, kar v indoeuropejskih jezicah pomeni vodo, so izpeljevali že tudi Jordan, Adelung, Koch-Sternfeld, Barth in Vilhelm ³⁾. Jaz še navodim indiški glagol hi, kar pomeni polevati ⁴⁾, tedaj spet nekaj vodenega, in glagol hu ⁵⁾, kateri tudi pomeni liti, giessen, odkod haumas, Trankopfer. Glagol hu pa tudi zanamva: Diis offerre, sacrificare, litare; odtod izhajajo nasledejoče besede hava, havaja, quod offertur, havajavaha, havajavana, qui oblata consumit i. e. ignis, Ham, Homa, Hamom, holocanstum, ignis, sacrificium deo Agni (bogu ognja) dicatum ⁶⁾. (Dalje sledi.)

Ozir po svetu.

Življenje Turkov, njih navade in šege.

(Konec.)

Življenje Slavjanov na Turškem.

Slavjan se povsod rad derži starega. Posebno pa turškim Slavjanom so stare navade kaj ljube. Turki jih scer dosto stiskajo, vendar ker ta stiska ni povsod in ne zmiraj enako huda, se zamore Slavjan na Turškem, kar narodske naprave in staro patriarhalno življenje vtiče, dosto svobodno gibati. To jim je zadosti, da jih nihče ne nadležje pri njih delu, katero edino je kmetijstvo. Ni ga v celi občini (soseski) drugzega, kakor kmet. Skor nikol se ne primeri, da bi sin zapustil očetovo hišo. Marsiktera rodovina (pleme) je tako velika, da je sama v celi vasi, ki ima kacic 30 koč; stanovniki cele vasi imajo tedaj edini perimek, le kerstno ime je drugačno. Tako pleme ene vasi si izvoli starašina, ki opravlja dolžnosti župana. On ukazuje vsacemu vsakdanje delo, kaj ima mož na polju, kaj žena domá delati; on skerbí za uboge, on je sodnik pri vsih razpertijah, — z eno besedo: on je oče, sodnik, dnarničar in zdravnik soseske, in če pop (njih duhovnik) ne more službe božje opravljati, opravlja tudi on molitve, kadí in blagoslovuje.

Navada je tudi, da se več taci vasi zedini v eno združbo, ktera varje te svoje. Taka združba si izvoli kodši-bašita, kateri je službeni srednik med občino in med turškim pašatom tiste okrajne. Vse pravnne reči presojuje on s posvetom soseskinih starašin; vsi sosesčani so mu s prisego zavezani v pokoršino, pa tudi mora eden družemu pomagati, tako da eden za vse, in vsi za enega stojé. Kodši-baši ostane glava cele občine, dokler se obnaša tako, da so z njim zadovoljni; ljudstvo pa ga zamore odstaviti, kakor hitro ni zadovoljno z njim.

— ¹⁾ Eichhoff 210. — ²⁾ Ravno tam str. 224. — ³⁾ Glej Jordan Origines slavicae IV. 100. Adelung Mithridat II. 471, 654 itd. Koch-Sternfelds Beiträge I. 16—17. Barth deutsche Urgesch. I. 109. Wilhelm German. 87. — ⁴⁾ V spisu „o Ambidravih“ sem postavil glagol Vand za koreniko, ali po ostrem vsestranskem pretehtovanju, kako je ime Slava nastalo, sem neresnice unega izpeljevanja prepričan, zato ga prekličem. — ⁵⁾ Eichhoff str. 213. — ⁶⁾ Bopp Glossar Sanser. str. 201.

Koča kodši-bašita je večidel občinska hiša, kar se s tem zaznamova, da je s kolmi ograjena. V ti ograji je stanovanje glavarja, sodniško poslopje, eno poslopje, kjer je občinska zaloga spravljena, in eno poslopje, kjer glavár sprejema ljudi, kateri pridejo k njemu. Nekdaj je turška vlada pripustila, da je imel kodši-baši nekoliko oboroženih mož okoli sebe, ki so bili njegovi služabniki in čuvaji za celo združbo. Znani ukaz (hattišerif) poslednjih časov pa je prepovedal, da noben kristjan (rajah) ne smé na Turškem orožja imeti, razun tistih občin, ktere niso pred Albanci ropanja varne.

Ob času vojske ali ob družih važnih prigodbah, ko turška vlada terja kak večji davek, pokliče glavár skupšino, to je, zbor vsih starašin skupej; kar ta zbor sklene, to velja; je tedaj vlada njih ljudovlada, po kateri so, čeravno Turkom davek odrajujejo, samostojni v družih rečeh. Takih gorskih ljudovlad je ondi veliko, ki obstojé ali čisto iz slavjanskega ljudstva, ali tudi iz Grekov ali Romunov, s katerimi skup živé. Turki si ne upajo v te gorate kraje, v kterih imajo kristjani orožje, zakaj celó žene imajo meč ali pa pistolo za pasom. Izgled v tem so jim Černogorci.

Kar cerkvene zadeve vtiče, ne smejo podložni kristijani (rajah) nobene cerkve ali samostana zidati ali popraviti brez posebnega sultanovega dovoljenja, katero pa se mora plačati. Tudi v imenu carigradskega patriarha pobira turška vlada dnar od kristijanov za izderžanje vélikih staroverskih duhovnov; v nekterih okoliših voli tudi ona škofe. Škofijstva prodajajo turški ministri po dražbi; kdor več ponudi, prejme škofovsko službo; večidel postavljajo škofe iz verste gerških fanariotov, kterim niso ne jezik ne navade Slavjanov znane; malo omikani nižji duhovni pa jim morajo pokorni biti v vsem.

Slovanski popotnik.

* 22. dan p. m. je bil v Zagrebu glavni zbor društva za povestnico in starine Jugoslavenov pod predsedništvom svetlega bana Jelacića. Visoki zavetnik marljivega društva je začel zbor s krepkim in krasnim ogovorom, na kterega je lepo odgovoril družtviní predsednik g. Ivan Kukuljević, ter se zahvalil gosp. banu za blago podporo njegovo. Sklenjeno je bilo v zboru tem prositi vlado, da se narodni muzeum izreče za deželno napravo in obderži na deželne stroške, — da se za knjižnico družtveno, ki šteje že čez 10.000 zvezkov, in za zbirko penězov, kterih število že znese 28.000, postavita dva plačana človeka, da vredujeta vse to. Svetli ban je daroval družtvu v tem zboru 300 fl. za natis enega dubrovniškega klasika.

* Gosp. dr. Miklosić pripravlja „Formenlehre der altslovenischen Sprache“ za drugi natis; bukve družega natisa bodo še enkrat tako debele, kakor pervega. — Ravno ta preslavni učenik staroslovenščine misli izdati „staroslovensko berilo“.

* Pridni gosp. profesor Robida v Celovcu, ki nam je že marsiktere lepe bukvice podal, je izdelal ravno zdaj ene sila potrebne pod imenom: „Domači zdravnik v navadnih boleznih človeka“, ki pridejo še tega polleta na svetlo. Pomanjkanje zdravnikov po deželi in brez števila vražnih praznih ali škodljivih stvari, ki se rabijo za zdravila, so napotile tudi v Ljubljani verlega pisatelja, da se je pred nekimi mesci lotil spisovanja domačega zdravnika. Ker pa se je zdaj po naznanilu „šolsk. prijatla“ zvedilo, da je ravno tako delo že v Celovcu gotovo, je opustil izdelk, vesel, da pride le potrebna knjižica na dan.

* „Drobtinice za leto 1854“ pridejo kmali na dan.